

Jizerské hory jsou stále korálkovým krajem, dokládá kniha

27.9.2014 Mladá fronta DNES

Petra Laurin

Z Jablonecka se kutálejí skleněné perličky do celého světa. Jejich cestu zmapoval historik Petr Nový v knize Příběh o perličce. Texty jsou v češtině i angličtině

JABLONEC NAD NISOU Kurátor jabloneckého muzea Petr Nový je novátor. Jeho Příběh o perličce, poslední kniha, kterou dokončil, je jiná než všechny předchozí. Neurazí odborníka, ale porozumí jí i větší dítě. Není totiž vědecká, jako některé předchozí, ale připomíná spíš komiks.

Každou dvojstranu tvoří obraz od Dominika Strnada a v něm je usazený zlomek příběhu o perličce od Nového. „Když máte dost informací, je možné je poskládat tak, aby z nich vznikla zajímavá story. A aby byla zábavná, stejně jako perlička,“ říká a dodává, že dělat věci stále stejně, by byla pěkná nuda.

Příběh o perličce je dvojjazyčný, česko-anglický, aby jako perlička mohl obletět celý svět. Tomu odpovídá i velkorysý pětitisícový náklad, který nechal vydavatel Preciosa Ornela vytisknout. Útlá knížka nevypráví jen o korálcích, ale odkrývá příběhy celého kraje.

„Perlička je to první, co ze skla vzniklo,“ začíná Nový své vyprávění. Pochází z období 5000 let před naším letopočtem. Je to nejstarší skleněný artefakt. Mysterium výroby korálku bylo celé věky střeženo v chrámech Severní Afriky a Blízkého východu.

Do Čech je dovezli obchodníci až o dva tisíce let později. Keltové je vyráběli, používali a také s nimi obchodovali. Nastalo se tu jejich výroba usadila od 13. století. Navlékali se na růžence, bez nichž se neobešel žádný křesťan. Potom také začal v podstatě trvalý souboj s Benátkami. O nové vzory, o nové barvy, o velikost. „Benátčané nasáli všechno umění Středozemí od Řeků, kteří tam zakotvili, když utíkali před Turky,“ připomíná Nový.

Jizerské hory jsou od 16. století středobodem pro výrobu skla v Čechách. Místní lidé, ať Němci nebo Češi, nezůstali jen u napodobování italských vzorů, přicházeli s vlastními postupy a novinkami. Nebáli se obchodu. Srdcem korálkového kraje se stala Zásada, mozkem Jablonec, život korálkům dávala Desná, která zásobila výrobce skleněnými polotovary.

V roce 1858 usedl na trůn sklářský král Josef Riedel a během několika desetiletí vytvořil jednu z největších sklářských firem tehdejší monarchie. Základem pro výrobu perliček jsou skleněné trubičky o průměru jeden až osm milimetrů. Dnes je jejich výroba automatizovaná, ale před sto lety sklář vyfoukl baňku, poté píšťalu předal pomocníkovi, který s ní běžel dlouhou chodbou přistavenou k huti, takzvanou tažirnou. Ze skla dokázal vytáhnout tenkou trubičku dlouhou až 180 metrů.

Na konci 19. století zaplavily perličky všechny kontinenty. Evropané jim nedokázali odolat. Afričtí domorodci je používali k vyšívání ornamentálních vzkazů, symboliku v nich našli i se severoameričtí indiáni. Přečkaly světovou krizi a až do války dávaly v Jizerských horách obživu třem tisícovkám lidí.

Sever Čech zůstal korálkovým krajem dodnes. „Vůbec to není retro,“ podotýká Nový. V Zásadě stále pracuje největší továrna na perličky na světě. Preciosa Ornela vyrábí ročně 3,5 milionu kilogramů perliček, a kdyby se všechny navlékly, dala by se jimi několikrát obtočit zeměkoule.

Základní výrobní postupy jsou sice vymyšlené, vznikají ale nové povrchové dekorace. Ojedinelá je jejich pestrost a různorodost, celkem existuje 255 tisíc druhů a kombinací. „Lidé by měli vědět, že tu máme něco mimořádného, na co můžeme být hrdí,“ zdůrazňuje Petr Nový a přiznává, že v zahraničí je povědomí o perličkách větší. Jablonecké muzeum skla a bižuterie se to snaží změnit. Jen přes léto přilákalo díky inovovaným expozicím a Mezinárodnímu trienále zhruba 9000 návštěvníků, domácí ale byli v menšině.

FAKTA

Autoři knihy Příběh o perličce

Petr Nový (1973) - hlavní kurátor Muzea skla a bižuterie v Jablonci. Za deset let napsal deset knih, publikoval na 200 článků a o českém skle přednášel mj. v USA a Kanadě. Je mimo jiné autorem knih Jablonecká bižuterie (2008) či Ingrid - víc než značka (2012).

Dominik Strnad (1986) - grafický designer, ilustrátor, věnuje se komiksu a kombinování tradičních technik s digitální ilustrací.

Foto popis| Křest knihy Příběh o perličce.

Foto autor| Foto: Bohumil Vejnar

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - liberecký kraj